

CZU-343.28/29

UNELE CONSIDERENTE REFERITOR LA LIBERAREA DE RĂSPUNDERE A SUBIECTULUI RĂSPUNDERII JURIDICE LA DIFERITE ETAPE DE MANIFESTARE A ACESTEIA

V. DOBÎNDA
doctorand, ULIM

Evoluția răspunderii juridice poate înceta la orice etapă în virtutea intervenției instituției liberării de răspundere juridică. Liberarea de răspundere juridică reprezintă situația în care persoana ce a comis fapta ilicită în nici o circumstanță nu va fi trasă la răspundere, deci nu va suporta consecințele juridice negative ale comiterii faptei ilicite. În acest articol vom analiza circumstanțele care duc la liberarea de răspundere juridică, de asemenea vom delimita această instituție de alte instituții similare cum ar fi încetarea răspunderii juridice, circumstanțele ce exclud răspunderea juridică, liberarea de pedeapsă juridică, răspunderea juridică nerealizată.

Cuvinte cheie: liberarea de răspundere, liberarea de pedeapsă, încetarea răspunderii, răspundere nerealizată

SOME CONSIDERATIONS REGARDING THE RELEASE OF LIABILITY OF THE SUBJECT OF LEGAL LIABILITY AT DIFFERENT STAGES OF ITS MANIFESTATION

The evolution of legal liability may cease at any stage following the intervention of the institution of release from legal liability. Release of legal liability is the situation in which the person who committed the wrongful act will not be held liable under any circumstances, meaning that he will not bear the negative legal consequences of committing the wrongful act. In this article we will analyze the circumstances that lead to the release of legal liability, we will also delimit this institution from other similar institutions such as termination of legal liability, circumstances that exclude legal liability, release from legal punishment, unfulfilled legal liability.

Keywords: release of liability, release from punishment, termination of liability, unfulfilled liability

Introducere. Evoluția răspunderii juridice poate înceta la orice etapă în virtutea intervenției instituției liberării de răspundere juridică. Menirea socială a instituției liberării de răspundere este de a nu admite sancționare nejustificată: este incorect, inuman și inechitabil să fie sancționat cel ce nu merită doar pentru a trezi frica la ceilalți membri ai societății. Instituția se aplică în dreptul Republicii Moldova în legătură cu realizarea principiilor fundamentale precum legalitatea, echitatea, umanismul, individualizarea răspunderii juridice. În completarea celor expuse anterior, prof. N. Vitruk menționează că, primul principiu ce ar trebui invocat este cel al legalității, întrucât anume realizarea lui implică și realizarea celorlalte. Conținutul legalității este format nu de existența legilor, ci de Constituție, care implementează în mod adecvat principiile dreptului, idealurile și valorile general-umane, necesitățile și interesele omului,

tendințele obiective ale progresului social [12, p.523].

În acest fel, realizarea legalității la liberarea de răspundere juridică se reflectă în următoarele exigențe: în primul rând existența bazei normative a acestei instituții și în cel de-al doilea rând implementarea principiilor echității, umanismului, individualizării răspunderii juridice în construcția instituției liberării de răspundere juridică. Legalitatea, la aplicarea instituției liberării de răspundere rămâne de a fi o problemă actuală, de aceea la examinarea acestei instituții ne vom baza, în primul rând, invocând principiul legalității.

Scopul studiului. Dezvăluirea și definirea instituției liberării de răspundere juridică la diferite etape de evoluție a ei, de asemenea delimitarea instituției liberării de răspundere juridică de alte instituții similare.

Metode aplicate și materiale utilizate. Ca metode de cercetare

utilizate studiul nostru se bazează pe metoda de culegere a datelor, metoda logică, comparativă. Ca tehnică de cercetare am folosit procedura de revizuire a literaturii de specialitate, interpretările specialiștilor, analiza actelor normative.

Rezultate obținute și discuții. Noțiunea liberării de răspundere trebuie să includă două momente: existența circumstanțelor ce ar permite deducția referitoare la posibilitatea existenței a răspunderii juridice, deci calificarea faptei ca ilicită, însă, concomitent există și circumstanțe ce justifică liberarea de răspundere. Astfel, liberarea de răspundere ar putea fi definită drept excluderea consecințelor negative ale aplicării forței de constrângere a statului în condițiile legii pentru subiectul, care a comis fapta ilicită.

Cele menționate obligă la indicarea necesității delimitării instituției liberării de răspundere juridică de alte instituții similare,

precum *încetarea răspunderii juridice, circumstanțele ce exclud răspunderea juridică, răspunderea juridică nerealizată.*

Liberarea de răspundere juridică reprezintă situația în care persoana ce a comis fapta ilicită în nici o circumstanță nu va fi trasă la răspundere, deci nu va suporta consecințele juridice negative ale comiterii faptei. Practica juridică, însă, atestă și *încetarea răspunderii juridice* alături de *liberarea de răspundere*, ceea ce presupune condiții diferite de survenire și aplicare a instituțiilor enumerate. Răspunderea juridică *încetează*, în primul rând, în virtutea realizării sancțiunii. Dar se mai poate produce în cazul decesului făptuitorului, îmbolnăvirii psihice a acestuia, dispariția pericolului social al faptei comise. În toate aceste cazuri încetarea se produce în virtutea circumstanțelor obiective ce modifică în primul rând statutul juridic al făptuitorului.

După cum am mai menționat, răspunderea juridică survine doar în prezența tuturor condițiilor ce dovedesc fapta ilicită, iar în lipsa lor răspunderea se exclude. Deci, pentru liberarea de răspundere trebuie, mai întâi, să ne convingem că delicventul a comis o faptă ilicită. De aceea, nu pot fi liberați de răspundere cei ce acționează în legitimitate apărare sau extremă necesitate, întrucât faptele lor exclud pericolul social. La fel nu putem vorbi despre liberare de răspundere în cazul în care se acționează în condiții de forță majoră, lipsește vinovăția, făptuitorului îi lipsește discernământul întrucât aceste circumstanțe exclud caracterul ilicit al faptei. În cazul dat, putem vorbi de *înlăturarea răspunderii juridice.*

În cazul *răspunderii juridice nerealizate* persoana rămâne nepe-depsită, încălcându-se astfel principiul inevitabilității răspunderii juridice și cel al legalității. Astfel de situație survine drept consecință a neexecutării obligației de depis-

tare și cercetare a faptei ilicite de către organele competente.

Analiza legislației în vigoare permite evidențierea și analiza temeiurilor de liberare de răspundere, adică a acelor circumstanțe în prezența cărora persoana ce a comis o faptă ilicită ar putea fi liberată de răspundere.

Doctrina a acordat dintotdeauna mai multă atenție temeiurilor de tragere la răspundere juridică, temeiurile liberării de răspundere, în general, nefiind suficient tratate. De exemplu, în doctrina dreptului penal, referitor la liberarea de răspundere există diferite opinii. Autorii S. Zaharia și A. Borșevschi menționează că, liberarea de răspundere penală, spre deosebire de pedeapsa penală, poate constitui o formă de realizare a răspunderii [13, p.40-47]. După cum evidențiază și T. A. Lesnievski-Kostareva, diferențierea răspunderii penale se desfășoară și prin diferențierea răspunderii penale în sens propriu-zis, fără transformarea acestui proces prin gradarea pedepsei. Acest tip de diferențiere este realizat prin intermediul liberării de răspundere penală [14, p.173-176]. Liberarea de răspundere penală este reglementată atât prin normele penale generale, cât și normele penale speciale ale Codului Penal.

A. Borșevskii subliniază, în continuare, că raporturile juridico-penale pot fi realizate în diferite forme, inclusiv prin liberarea persoanei de răspundere penală. Liberarea de răspundere penală constituie acel refuz al judecății de la pronunțarea sentinței de condamnare față de persoana ce a comis infracțiunea, precum și refuzul de a aplica față de vinovat sancțiunile juridico-penale (pedepsele penale) [11, p.50-59].

În acest context, același autor consideră că, liberarea de răspundere penală - ca formă de realizare a răspunderii penale - urmează a fi delimitată de liberarea de pedeapsă penală - care se include ca

element al procesului de realizare a răspunderii penale cu efect de diferențiere. Odată cu dispunerea liberării de răspundere penală are loc realizarea răspunderii penale în această formă, însă în raport cu liberarea de pedeapsă penală - inițierea realizării răspunderii penale precede liberarea de pedeapsă penală [11, p. 50-59]. De aici și concluzia autorului A.V. Naumov precum că, o barieră critică între aceste două instituții nu ar putea fi trasată, sau cel puțin ar fi incorectă (este cu puțință doar la nivel teoretic) [15, p.123]. Noi susținem, însă, opinia autorului, citat anterior că, răspunderea penală include în sine pedeapsa și alte măsuri de influență juridico-penală, care nu constituie pedepse. Realizarea răspunderii penale include și executarea pedepsei penale. În legătură cu oricare formă de liberare de răspundere penală în sensul larg expus, menționează V. A. Novikov, există concomitent și liberarea de pedeapsă penală. În sens restrâns, liberarea de răspundere penală esențial se delimitează de liberarea de pedeapsă penală [16, p.46-47].

Din cele consemnate, reiese, după cum remarcă T. A. Lesnievski-Kostareva că, la categoria mijloacelor de diferențiere a răspunderii penale nu trebuie atribuită instituția liberării de pedeapsă penală [14, p.176].

Din cele menționate deducem că ar trebui găsit răspunsul la întrebarea referitoare la corelația dintre obiectiv și subiectiv în aplicarea instituției liberării de răspundere juridică. Normele juridice ce reglementează temeiurile de liberare de răspundere există în mod obiectiv, iar decizia de liberare în baza acestor norme poate implica deja și subiectivitatea organului competent. Din sensul art. 53-60 CP al RM și art. 26-31 CContr. al RM și altele deducem că liberarea de răspundere juridică este un drept și nu o obligație a organului competent în luarea acestei decizii.

Iar acum, vom trece în revistă unele situații juridice ce prevăd liberarea de răspundere penală:

- *Liberarea de răspundere penală a minorilor art. 154 CP al RM.* Aplicarea liberării de răspundere penală minorilor este posibilă numai în cazul respectării următoarelor condiții cumulative: infracțiunea trebuie să fie săvârșită pentru prima oară; infracțiunea trebuie să fie ușoară sau mai puțin gravă; instanța de judecată trebuie să constate că procesul de corectare a individului este posibil fără ca făptuitorul să fie supus răspunderii penale.

- *Liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională (art. 55 CP al RM).* Esența acestui tip de liberare de răspundere penală constă în aceea că fapta comisă rămâne a fi considerată infracțiune, însă instanța de judecată, în condițiile limitativ prevăzute de lege pentru unele infracțiuni de o gravitate redusă, dispune înlocuirea răspunderii penale cu o altă formă de răspundere juridică ce atrage aplicarea unor sancțiuni cu caracter contravențional.

Drept temei pentru aplicarea acestei modalități de înlocuire a răspunderii penale poate servi prezența cumulativă a următorilor indici: comiterea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave; comiterea infracțiunii pentru prima oară; constatarea faptului că persoana poate fi corectată fără a fi supusă răspunderii penale.

- *Liberarea de răspundere penală în legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii (art. 56 CP al RM).* Renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii este o cauză care înlătură caracterul penal al infracțiunii în urma dispariției intenției făptuitorului de a duce până la capăt activitatea infracțională începută. Această cauză este atunci, când persoana, pe parcursul executării actelor de pregătire, precum și al tentativei de

infracțiune, renunță la comiterea în continuare a infracțiunii.

- *Liberarea de răspundere penală în legătură cu căința activă (art. 57 CP al RM).* În corespundere cu prevederile art.57 CP, liberarea de răspundere penală în legătură cu căința activă este posibilă numai în cazul în care sunt întrunite următoarele condiții cumulative: persoana a săvârșit o infracțiune pentru prima dată; infracțiunea comisă este ușoară sau mai puțin gravă; persoana s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea infracțiunii, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau a reparat în alt mod prejudiciul pricinuit de infracțiune.

- *Liberarea de răspundere penală în legătură cu schimbarea situației (art. 58 CP al RM).* Sfera de aplicare a acestei modalități de liberare de răspundere penală a fost îngustată prin introducerea a două condiții limitative: acest tip poate fi aplicat numai persoanelor care, în primul rând, au comis o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă și, în al doilea rând, au săvârșit infracțiunea pentru prima oară. În calitate de temei suplimentar, urmează să reținem situația că la data judecării cauzei se va stabili că persoana sau fapta săvârșită, datorită schimbării situației, nu mai prezintă pericol social.

- *Liberarea condiționată de răspundere penală.* Liberarea condiționată este considerată în doctrină drept o instituție complementară regimului de executare a pedepsei închisorii ce constă în punerea în libertate a condamnatului din locul de deținere, mai înainte de executarea în întregime a pedepsei, sub condiția ca, până la împlinirea duratei să nu mai săvârșească alte infracțiuni (art. 59 CP al RM).

- *Prescripția tragerii la răspundere penală.* Prescripția răspunderii penale constă în stingerea dreptului statului de a pedepsi și a obligațiunii infractorului de a suporta consecințele faptei sale,

după trecerea unui anumit interval de timp prevăzut de lege de la data săvârșirii infracțiunii, indiferent dacă aceasta a fost sau nu descoperită ori infractorul – identificat (art. 60 CP al RM).

Alături de instituția liberării de răspundere juridică este și instituția liberării de pedeapsă juridică, ca temei, fiind *amnistia* și *grațierea*. Aceste două instituții sunt cercetate în doctrina dreptului penal. Așa, de exemplu, amnistia reprezintă, potrivit opiniei prof. A. Ungureanu o renunțare din partea puterii publice la aplicarea răspunderii și pedepsei penale pentru restabilirea ordinii de drept încălcate, constituind atât un act politic, cât și unul juridic [9]. M. Zolyneak consideră că *amnistia* reprezintă un act de clemență ce se acordă, prin lege, de către Parlament, prin care se înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării pentru infracțiunile ce se încadrează în dispozițiile sale, săvârșite înainte de apariția sa [10]. Unii autorii din Republica Moldova, după cum A. Barbăneagră și V. Berliba arată că, amnistia este actul de clemență, acordat prin lege organică, privitor la unele infracțiuni săvârșite anterior datei prevăzute în actul normativ, pe temeiuri social-politice și din rațiuni de politică penală superioară celor care ar fi legitimat reacția coercitivă a societății împotriva infractorilor și care are drept efect înlăturarea răspunderii penale, a executării pedepsei, precum și a altor consecințe ale condamnării [2].

Așa cum observăm, din definițiile expuse, accentul este fie pe gradul de generalizare a actului de clemență, fie pe gradul de răspândire în doctrină, fie, în genere, pe anumite trăsături. Definițiile expuse anterior constată, deopotrivă, asemănări și deosebiri, iar acestea din urma sunt determinate de trăsătură și sfera lor de cuprindere. Cumulând toate aceste condiții ce fac referire directă la instituția amnistiei și așezându-le într-o for-

mulare sau definire a acestui act de clemență, noi susținem opinia C. A. Lupu că, prin noțiunea de amnistie înțelegem: actul juridic statal de clemență, de liberare de răspundere penală, și pedeapsă penală, acordat prin lege organică, privitor la o categorie determinată de infracțiuni, săvârșite înaintea datei prevăzute în actul normativ, ce are ca temeiuri de acordare motivații social-politice și rațiuni de politică penală [7, p.34-37].

În opinia prof. L. Barac, amnistia reflectă imperativele umanismului și încrederea statului față de persoanele care au săvârșit infracțiuni. Amnistia se înfățișează ca o instituție juridică complexă, ce cuprinde atât norme juridice de drept constituțional, cât și norme de drept penal [1, p.194]. Prin această ultimă opinie, considerăm că amnistia ca act al autorității legiuitoare intervine și este reglementată prin normele dreptului constituțional prin intermediul art. 66 lit. p) și prin art. 72 alin. (3) lit. o) din Constituția Republicii Moldova, actele de amnistie sunt emise de Parlamentul Republicii Moldova în cadrul activității de legiferare, stabilind infracțiunile pentru care se acordă amnistia, condițiile în care se acordă și limitele incidenței sale. Arătăm că ordinea de aplicare a legii cu privire la amnistie este, stabilită într-o hotărâre specială separată.

Ca instituție a dreptului penal, amnistia este prevăzută de art. 107 CP al RM, care stabilește efectele pe care le produce amnistia intervenită fie înainte, fie după, condamnarea făptuitorului. În mod corespunzător, în Codul de procedură penală a Republicii Moldova sunt prevăzute dispoziții cu privire la procedura aplicării amnistiei și la consecințele procesuale ale acestei măsuri.

Mecanismul de înfăptuire a procesului juridic al instituției *grațierii* prin prisma reglementărilor normative din Republica Moldova este indicat în dispozițiile Codului de executare al Republicii Moldova [3]. Prin

art. 273 din prezentul cod, legiuitorul Republicii Moldova a reglementat executarea actului de grațiere a persoanelor condamnate. Potrivit alin. (1) al acestui articol, modalitatea de examinare a cererilor de grațiere și de acordare a grațierii individuale a condamnaților se stabilește de Regulamentul de examinare a cererilor de grațiere și de acordare a grațierii individuale condamnaților, aprobat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.1646 din 05.09.2000 [5]. În conformitate cu Regulamentul menționat, grațierea se acordă în temeiul cererilor depuse de condamnați, de rudele apropiate ale acestora, de deputați în Parlament, de autoritățile administrației publice locale, de asociații obștești, de avocați care au participat la examinarea cauzelor în care s-au pronunțat sentințe de condamnare la detențiune pe viață și a cauzelor privind minorii, precum și de administrația întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, în care au lucrat anterior persoanele condamnate. În cazul în care condamnatul refuză să depună cerere de grațiere, cererile depuse de alte persoane nu se examinează. Cererile de grațiere ale condamnaților se examinează numai după ce sentința pronunțată acestor persoane rămâne definitivă [6].

În scopul examinării cererilor de grațiere a condamnaților, pe lângă Președintele RM, a fost constituită Comisia pentru problemele grațierii persoanelor condamnate, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 138-III din 13.07.2001 [4]. Ședințele Comisiei se convoacă pe măsura intrării materialelor, dar nu mai rar decât o dată în trimestru. La examinarea cererilor de grațiere, se iau în considerație caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii comise, personalitatea condamnatului, comportamentul, starea civilă, atitudinea lui față de cele săvârșite, partea executată a pedepsei, informațiile privind repararea prejudiciilor materiale, opinia

administrației instituției penitenciare, precum și alte circumstanțe ce merită a fi luate în considerație [6, p.44]. Hotărârile Comisiei, împreună cu cererile de grațiere, se prezintă spre examinare Președintelui Republicii Moldova, deciziile căruia privind satisfacerea sau respingerea cererilor de grațiere sunt definitive.

Deci, grațierea are ca efect înlăturarea în tot sau în parte a executării măsurii educative privative de libertate ori a pedepsei principale sau comutarea acesteia în alta mai ușoară (detențiunea pe viață în închisoare sau închisoarea în amenda); nu produce efecte asupra pedepselor executate integral ori a celor pentru care a intervenit prescripția executării pedepsei ori a pedepsei închisorii a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere (afară de cazul când legea prevede altfel) aceasta vizând în principiu, pedepsele care se execută efectiv [8, p.537].

Ca o sintetizare la cele enunțate, menționăm că în cadrul Teoriei generale a dreptului se delimitează noțiunea de liberare de răspundere juridică de cea de liberare de pedeapsă. Aceste aspecte au importanță pe plan normativ, astfel legea penală stipulează liberarea de răspundere penală în legătură cu scurgerea termenului de prescripție, liberarea de pedeapsă în aceleași condiții etc.

Cel mai evident, această diferență poate fi observată în cazul actelor de amnistie și a celor de *grațiere*. Dacă amnistia se referă la liberarea de răspundere juridică chiar și dacă încă cauza nu a fost examinată de instanța de judecată, atunci grațierea se referă exclusiv la liberarea de pedeapsă integral sau parțial. În consecință amnistia este temei de liberare de răspundere și de pedeapsă, iar grațierea este doar un temei de liberare de pedeapsă. Reieșind din cele expuse mai sus putem deduce și faptul că liberarea de pedeapsă este o parte a liberării de răspundere.

În ceea ce privește *termenul de prescripție*, despre care am vorbit

și anterior, scurgerea acestuia este un temei de liberare de răspundere juridică și se aplică în momentul în care organul competent stabilește scurgerea acestuia. Aici, nu mai este necesară clarificarea trăsăturilor personalității făptuitorului sau a pericolului social.

Termenul de prescripție în dreptul obiectiv se consideră acel termen reglementat de lege la scurgerea căruia din momentul comiterii faptei ilicite se exclude răspunderea juridică. Menționăm că aceste caractere ale termenului de prescripție pot fi utilizate la aplicarea lui în toate ramurile de drept.

Legiuitorul recunoaște că, bucurându-se de aprobare socială a comportamentului făptuitorului, ceea ce poate servi drept temei de liberare de răspundere, acest lucru fiind reglementat în vederea stimulării modificării comportamentului făptuitorului, corectării sau cel puțin a abținerii de la repetarea faptelor ilicite nesemnificative.

Toate temeiurile analizate de liberare de răspundere juridică pot fi divizate în 2 grupe: *prima grupă* se referă la circumstanțele ce pot atrage liberarea de răspundere în urma examinării obiective a tuturor circumstanțelor legale de către organul competent, aici fiind incluse: gradul mic de pericol social al faptei, gradul mic de pericol social al făptuitorului, comportamentul socialmente favorabil al făptuitorului în urma comiterii faptei ilicite. *A doua grupă* se referă la circumstanțele reglementate de lege care obligă organul competent să libereze de răspundere individual pe cei ce au comis fapta ilicită, fiind incluse aici amnistia, grațierea, scurgerea termenului de prescripție.

Delimitând liberarea de răspundere juridică de liberarea de pedeapsă evidențiem două etape ale liberării de răspundere: prejudiciară și judiciară. Menționăm că în cadrul primei etape este posibilă liberarea de răspundere, iar în cadrul celei de-a doua liberarea de pedeapsă.

Noi considerăm că, etapele liberării de răspundere sunt interconectate cu însăși etapele evoluției răspunderii juridice, întrucât existența factorilor ce duc la liberează de răspundere pot stopa dezvoltarea răspunderii juridice la orice etapă: apariție, concretizare, realizare.

La etapa apariției răspunderii juridice liberarea de răspundere este posibilă în virtutea scurgerii termenului de prescripție și în baza actului de amnistie. Totuși există situații în care scurgerea termenului de prescripție nu poate fi temei al liberării de răspundere juridică, inclusiv la etapa nașterii răspunderii. De asemenea, liberarea de răspundere penală la etapa nașterii acesteia este posibilă în baza actului de amnistie. De regulă acesta se răsfrânge asupra persoanelor ce au comis fapta înaintea emiterii lui. Deci chiar dacă organul competent încă nu a depistat fapta ilicită, existența obiectivă a acesteia înaintea adoptării actului de amnistie încetează răspunderea juridică.

La etapa concretizării răspunderii juridice este posibilă atât liberarea de pedeapsă, cât și liberarea de răspundere.

La etapa de realizare a răspunderii e posibilă doar liberarea de pedeapsă, întrucât deja la această etapă făptuitorul execută pedeapsa. La această etapă liberarea de pedeapsă se face în baza actului de amnistie și a celui de grațiere.

Concluzii. Cele menționate mai sus ne permit să facem următoarele concluzii:

Liberarea de răspundere ar putea fi *definită drept excluderea consecințelor negative ale aplicării forței de constrângere a statului în condițiile legii pentru persoana care a comis fapta ilicită. Existența acesteia instituției exprimă realizarea principiului fundamental al legalității. Instituția liberării de răspundere juridică urmează a fi diferențiată de cea a încetării răspunderii juridice, circumstanțelor ce exclud răspunderea juridică, răspunderea juridi-*

că nerealizată. Delimitând noțiunile de liberare de răspundere și cea de liberare de pedeapsă ajungem la concluzia că ultima este o parte a celei dintâi.

Temeiurile de liberare de răspundere juridică sunt: gradul mic de pericol social al faptei; gradul mic de pericol social al făptuitorului; comportamentul favorabil din punct de vedere social al făptuitorului în urma comiterii faptei ilicite; scurgerea termenului de prescripție pentru aplicarea răspunderii juridice; actele de amnistie și grațiere.

Evoluția răspunderii juridice poate înceta la oricare dintre etapele sale în virtutea aplicării normelor juridice ce reglementează instituția liberării de răspundere juridică. Prin aceasta se confirmă deducția noastră anterioară referitoare la faptul că răspunderea juridică reprezintă un raport juridic material de protecție ce este în continuă evoluție.

Referințe bibliografice

1. BARAC, L. Răspunderea și sancțiunea juridică. București: Lumina Lex, 1997. 376 p.
2. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. et al. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2009. 859 p.
3. Cod Nr. 443 din 24.12.2004 Codul de executare a Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 214-220 din 05.11.2010 art Nr : 704
4. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 138-III din 13.07.2001 privind constituirea, pe lângă Președintele Republicii Moldova a Comisiei pentru problemele grațierii persoanelor condamnate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 81 din 20.07.2001 art. 635.
5. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1646 din 05.09.2000 privind aprobarea Regulamentului de examinare a cererilor de grațiere și de acordare a grațierii individuale condamnaților. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 116 din 14.09.2000.
6. LUPU, C. A. Mecanismul de realizare a instituției grațierii și căile de perfecționare a acesteia. În: Revista

Națională de drept, 2013, nr. 3, pp. 45-51.

7. LUPU, C. A. Procesul normativ și cel organizațional de realizare a amnistiei. În: *Legea și viața*, 2013, nr. 6, pp. 34-37.

8. UDROIU, M. Drept penal. Partea generală. București: C. H. Beck, 2016. 862 p.

9. UNGUREANU, A. Drept penal. Partea generală. București: Lumina Lex, 1995. 462 p.

10. ZOLYNEAK, M. Drept penal. Partea generală. Iași: Fundația "Chermarea", 1993. 653 p.

11. БОРИЩЕВСКИЙ, А. Сравнительный анализ видов освобождения от уголовной ответственности в России, США, некоторых стран Западной Европы и в Молдове, в Закон и жизнь 2002 №9, с.50-59.

12. ВИТРУК, Н. Законность: понятие, защита и обеспечение. Общая теория права. Курс лекций. Под ред. В. К. Бабаева. Н. Новгород: Изд-во Нижегородской ВШ МВД России, 1993. 544 с.

13. ЗАХАРИЯ, С., БОРИЩЕВСКИЙ, А. Освобождение от уголовной ответственности в Молдове: история и современность, в Закон и жизнь, 2002, №4, с.40-47.

14. ЛЕСНИЕВСКИ-КОСТАРЕВА, Т. А. Дифференциация уголовной ответственности. Теория и законодательная практика. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Норма, 2000. 400 с.

15. НАУМОВ, А.В., Российское уголовное право: Основная часть. Москва: Изд-во БЕК, 1996. 560 с.

16. НОВИКОВ, В. А. Освобождение от уголовной ответственности. Дисс... уанд. Юрид. Наук. Краснодар, 2003. 186 с.

INFORMAȚIA DESPRE
AUTOR:
Vasile Dobînda,
doctorand, ULIM
e-mail: vasiledobinda78@gmail.com
tel.: 069150123

INFORMATION ABOUT
AUTHOR:
Vasile Dobînda,
Phd student
Free International University of
Moldova
e-mail: vasiledobinda78@gmail.com
tel.: 069150123

УДК 342.56

THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS OF THE "ENSURING FULL AND INDEPENDENT JUSTICE" CONCEPT

Taras LOPUSHYNSKYI

Lecturer of the Lviv University of Business and Law

Adequate organizational support for justice is a condition for fulfilling Ukraine's international obligations to respect the right to a fair trial. Despite the reforms in the judiciary of Ukraine, the issues of organizational support of the judiciary are often relegated to the background, which negatively affects the quality, speed, and efficiency of the courts. The shortcomings in the organizational support of justice are based on the weakness of the theoretical justification of the content of the concept of ensuring the full and independent administration of justice. The corresponding concept appears in the current version of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges", but its unambiguous interpretation is not presented in the Law or by-laws. Given the significant potential for the application of appropriate wording in the development of a strategy to improve the organizational support of justice, the precise definition of its content is extremely important at this stage. Nevertheless, scientific sources have so far not provided a comprehensive view of the definition of full and independent administration of justice. According to the results of the research, the author proposes a new definition of the concept of "ensuring the full and independent administration of justice" based on the theoretical and legal analysis of its content.

Keywords: justice, judiciary, organizational support, independent justice, full justice.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ ПОНЯТИЯ «ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПОЛНОГО И НЕЗАВИСИМОГО ПРАВОСУДИЯ»

Тарас ЛОПУШИНСКИЙ

преподаватель Львовского университета бизнеса и права

Надлежащее организационное обеспечение правосудия является условием выполнения взятых на себя Украиной международных обязательств по соблюдению права на справедливый суд. Несмотря на проведенные реформы в судостроительстве Украины, вопросы организационного обеспечения судебной власти достаточно часто отодвигаются на второй план, что отрицательно сказывается на качестве, скорости и эффективности функционирования судов. Недостатки в организационном обеспечении правосудия имеют в своем основании слабость теоретического обоснования содержания понятия обеспечения полного и независимого осуществления правосудия. Соответствующее понятие фигурирует в действующей редакции Закона Украины «О судостроительстве и статусе судей», однако однозначное его толкование не представлено ни в Законе, ни в подзаконных актах. Учитывая значительный потенциал применения соответствующей формулировки при разработке стратегии совершенствования организационного обеспечения правосудия, точное определение его содержания является крайне важным на данном этапе. Несмотря на это, в научных источниках до сих пор не было представлено комплексного взгляда на определение понятия обеспечения полного и независимого осуществления правосудия. По результатам проведенных исследований обоснованно новое определение понятия «обеспечение полного и независимого осуществления правосудия» на основе теоретико-правового анализа его содержания.

Ключевые слова: правосудие, судебная власть, организационное обеспечение, независимое правосудие, полное правосудие.